

ORHAN VELİ

Beni Bu Güzel Havalar Mahvetti

Kendi Sesinden Şiirler

YKY

Yapı Kredi Yayınları

YÜRÇEKMECE BELEDİYESİ
KUDAYCI BİLİG
HALK KÜTÜPHANESİ
KİTAP NO: 0023998

Orhan Veli

BENİ BU GÜZEL HAVALAR MAHVETTİ
Kendi Sesinden Şiirler

Orhan Veli'nin YKY'deki kitapları:

Bütün Şiirleri (2003)

La Fontaine'in Masalları (2003)

Nasrettin Hoca Hikâyeleri (2003)

Şairin İşi (2003)

Çeviri Şiirler (2003)

Şevket Rado'ya Mektuplar

(Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday ile, Haz.: E. Nedret İşli, 2002)

El Kapısında (oyun, Turgenyev'den çeviri, Haz.: M. Sabri Koz, 1994)

Sakın Şaşırma - Seçme Şiirler (Haz.: Memet Fuat, 2008)

Beni Bu Güzel Havalara Mahvetti - Kendi Sesinden Şiirler (2012)

Orhan Veli

BENİ BU GÜZEL HAVALAR MAHVETTİ

Kendi Sesinden Şiirler

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3516
Özel

Beni Bu Güzel Havalara Mahvetti - Kendi Sesinden Şiirler
Orhan Veli

Yayına hazırlayan: Raşit Çavaş

Düzeltili: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Kapak fotoğrafı: Füzuran Yolyapan

Baskı: Acar Basım ve Cilt San. Tic. A.Ş.
Beysan Sanayi Sitesi, Birlik Caddesi, No: 26, Acar Binası
34524, Haramidere - Beylikduzu / İstanbul
Tel: (0 212) 422 18 34 Faks: (0 212) 422 18 04
www.acarbasim.com
Sertifika No: 11957

1. baskı: İstanbul, Şubat 2012
2. baskı: İstanbul, Şubat 2012
ISBN 978-975-08-2175-2

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2011
Sertifika No: 12334

Bu kitabın ve CD'nin bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek CD, gerek görsel malzeme yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

İÇİNDEKİLER

Orhan Veli'yi Dinlerken	7
-----------------------------------	---

Şiirler

Güzel Havalara	12
Anlatamıyorum	14
Sakal	16
Tren Sesi	18
Yolculuk	20
Giderayak	22
İstanbul Türküsü	24
Denizi Özleyenler İçin	27
Cimbızlı Şiir	29
Dalgacı Mahmut	31
Vatan İçin	33
Pireli Şiir	35
Illusion	38
Tahattur	40
Söz	42
Sere Serpe	44
Galata Köprüsü	45
Hürriyete Doğru	48
Karşı	51
Kuyruklu Şiir	54
Cevap	56
Kitabe-i Seng-i Mezar	57

Orhan Veli'nin Karagöz oynatması	59
--	----

Biyografi	73
---------------------	----

Orhan Veli'yi Dinlerken

Orhan Veli'nin kendi sesinden şiirlerini ve bir Karagöz oyununun bir bölümünü içeren bu kayıt, kız kardeşi Fûruzan Yolyapan'ın izniyle yayımlanıyor.

Fûruzan Hanım, bu kayıtların bir evde, bir yılbaşı eğlencesi sırasında kaydedildiğini tahmin ettiğini ama bu konuda pek bilgisi olmadığını, kayıtların da kendisine, küçük ağabeyi Adnan Veli ölünce onun ahababı Orhan Boran'dan geldiğini söylüyor. Kayıtlar yıllar önce İstanbul Radyosu'nda bir kere, bir kere de Hollanda Televizyonu'nda yayımlandığına göre, Orhan Boran'ın eline Adnan Veli'den geçtiğini düşünebiliriz.

Bunca yıl (bugünlerde kimsenin hatırlayamayacağı kadar eski, makara bantlardan da önceki teknikle) “tel”e okunmuş kayıtları sakladığı için Fûruzan Yolyapan'a minnettarım.

Kayıt ile kitaplaşmış şiirleri karşılaştırdığımızda, kitaba sadık kaldık, ancak kayıtlardaki farklılıkları ve eksikleri dipnotlarda belirttik. Orhan Veli'nin şi-

irlerini kitaplaştırırken sonradan değişiklik yaptığını ya da okurken farklı hatırladığını da ihtimaller arasında sayabiliriz.

Arka planda işitilen seslerden kaydın yapıldığı yerin hayli kalabalık olduğu, hatta hazır bulunanlar arasında küçük bir çocuğun bulunduğu görülüyor. Bir tür aile ortamı olduğunu düşündüğüm kayıt yerinde, kapı gıcırtiları, uğultular ve mırıldanmalar –ne yazık ki– eksik olmuyor.

Kaydın kalitesini olabildiğince yükseltmek için çalışmamıza rağmen, bazı kelimeler ve gürültülü konuşmalar tam anlaşılamadı ve buralar (...) olarak gösterildi.

Bir büyük şairin şiirlerini, yalnızca kitaplarda okumakla kalmayıp kendi sesini ve ilk kez işittiğimiz (bana göre ustaca ve başarılı) Karagöz oynatma yeteneğini, bu çalışmayla gün ışığına çıkarmış olmaktan da mutluyuz.

Raşit Çavaş

[Kayda alanın takdimi:

*Sesli antoloji başlangıcı olarak, Orhan Veli
size birkaç şiirini okuyacak]*

*Başlıyorum.
İlk şiir “Güzel Havalar”.
Eski bir şiir.*

GÜZEL HAVALAR

Beni bu güzel havalar mahvetti,
Böyle havada istifa ettim
Evkaftaki memuriyetimden.
Tütüne böyle havada alıştım,
Böyle havada âşık oldum;
Eve ekmekle tuz götürmeyi
Böyle havalarda unuttum;
Şiir yazma hastalığım
Hep böyle* havalarda nüksetti;
Beni bu güzel havalar mahvetti.

Nisan 1940

(*Garip I*, 1941)

* "bu güzel".

İkincisi “Anlatamıyorum”.
Bu da romantik bir şiir.

ANLATAMIYORUM

(moro romantico)

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısrararımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu
Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epiyce yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum.

Nisan 1940

(Garip I, 1941)

*Üçüncüsü “Sakal” diye bir şiir.
Aynı zaman da...*

SAKAL

Hanginiz bilir, benim kadar,
Karpuzdan fener yapmasını;
Sedefli hançerle, üstüne,
Gülcemal resmi çizmesini;
Beyit düzmesini;
Mektup yazmasını;
Yatmasını,
Kalkmasını;
Bunca yılın Halime'sini
Hanginiz bilir, benim kadar,
Memnun etmesini?

Değirmende ağartmadık biz bu sakalı!

Temmuz 1941

(Gülüşmeler)

*Buna Oktay [Rifat] fena halde içerledi.
Ben her şeyi oradan indiriyorum sanki.
O zamanlar karpuz alıyor yedek subay alayında
gizlice. Hanginiz bilir diyordu, karpuzun içini yiyip
benim gibi Orhan'a kabuğundan fener yaptığımı...*

(Gülüşmeler)

*Sıradaki “Tren Sesi”.
Bu sevdiğim şiirlerden biri.*

TREN SESİ

Garîbim;
Ne bir güzel var avutacak gönlümü,
Bu şehirde,
Ne de bir tanıdık çehre;
Bir tren sesi duymaya göreyim,
İki gözüm,
İki çeşme.

Sonra “Yolculuk”.

YOLCULUK

Rıfkı Melûl Meriç'e

Ne var ki yolculukta,
Her sefer ağlatır beni,
Ben ki yalnızım bu dünyada?
Bu* sabah kızılığında
Yola çıkarım Uzunköprü'den;
Yaylının atları şingir mıngır;
Arabacım on dört yaşında,
Dizi dizime değer bir tazenin,
Çarşafı, ama hafifmeşrep;
Gönlüm şen olmalı değil mi?
Nerdeel..
Söyleyin, ne var bu yolculukta?

* Bir.

Sonra “Giderayak”.

GİDERAYAK

Handan, hamamdan geçtik,
Gün ışığındaki hissemize razıydık;
Saadetinden geçtik,
Ümidine razıydık;
Hiçbirini bulamadık;
Kendimize hüznler icadettik,
Avunamadık;
Yoksa biz...
Biz bu dünyadan değil miydik?

(Ülkü, 1.1.1945)

Sonra “İstanbul Türküsü” diye bir şiir.

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

İstanbul'da, Boğaziçi'nde,
Bir fakir Orhan Veli'yim;
Veli'nin oğluyum,
Târifsiz kederler içinde.

Urumelihisarı'na oturmuşum;
Oturmuş da bir türkü tutturmuşum:

"İstanbul'un mermer taşları;
Başıma da konuyor, konuyor aman, martı kuşları;
Gözlerimden boşanır hicran yaşları;
Edalı'm,
Senin yüzünden bu hâlim."

“İstanbul’un orta yeri sinama;
Garipliğim, mahzunluğum duyurmayın anama;
El konuşur,* sevişirmiş; bana ne?
Sevdalı’m,
Boynuna vebâlim!”

İstanbul’da Boğaziçi’ndeyim;
Bir fakir Orhan Veli;
Veli’nin oğlu;
Târifsiz kederler içindeyim.

(Ülkü, 1.2.1945)

* Kavuşur.

Sonra “Denizi Özliyenler İçin” diye bir şiir.

DENİZİ ÖZLİYENLER İÇİN

Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,
Ben yıllardır denize hasret,
"Bakar bakar ağlarım".

Hatırlarım ilk görüşümü dünyayı,
Bir midye kabuğunun aralığından:
Suların yeşili, göklerin mavisi,
Lâpinaların en hârelisi...
Hâlâ tuzlu akar kanım
İstiridyelerin* kestiği yerden.

>

* İstiridyelerin.

Neydi o deli gibi gidişimiz,
Bembeyaz köpüklerle, açıklara!
Köpükler ki fena kalpli değil,
Köpükler ki dudaklara benzer;
Köpükler ki insanlarla
Zinaları ayıp değil.

Gemiler geçer rüyalarımda,
Allı pullu gemiler, damların üzerinden;
Ben zavallı,
Ben yıllardır denize hasret.
[Bakar bakar ağlarım]*

(Aile, Nisan 1947)

* Bu dizeyi sonradan kaldırmış olmalı.

CIMBIZLI ŞİİR

Ne atom bombası,
Ne Londra Konferansı;
Bir elinde cımbız,
Bir elinde ayna;
Umurunda mı dünya!

Şimdi “Dalgacı Mahmut”

DALGACI MAHMUT

İşim gücüm budur benim,
Gökyüzünü boyarım her sabah,
Hepiniz uykudayken.
Uyanır bakarsınız ki mavi.

Deniz yırtılır kimi zaman,
Bilmezsiniz kim diker;
Ben dikerim.

Dalga geçerim kimi zaman da,
O da benim vazifem;
Bir baş düşünürüm başımda,*
Bir mide düşünürüm midemde,
Bir ayak düşünürüm ayağımda,
Ne haltedeceğimi bilemem.

(Yaprak, 1.3.1949)

* Kayıttaki atlama yüzünden "başımda" işitilmiyor.

Gene küçük bir şiir “Vatan İçin”.

VATAN İÇİN

Neler yapmadık şu vatan için!
Kimimiz öldük;
Kimimiz nutuk söyledik.

(Varlık, 1.8.1946)

*Şimdi de bambaşka tarzda
kısa kısa bir şiir.
Adı “Pireli Şiir”.
Bir başka adı da “Bozuk Düzen”.
Dünyanın bugünkü halini anlatıyor.*

Bozuk Düzen:

PİRELİ ŞİİR

Bu ne acaip bilmece!
Ne gündüz biter, ne gece.
Kime söyleriz derdimizi;
Ne hekim anlar, ne hoca.

Kimi işinde gücünde,
Kiminin donu yok kışında.
Ağız var, burun var, kulak var;
Ama hepsi başka biçimde.

Kimi peygambere inanır;
Kimi saat köstek donanır;
Kimi kâtip olur, yazı yazar;
Kimi sokaklarda dilenir.

>

Kimi kılıç takar böğrüne;
Kimi uyar dünya seyrine:
Karı hesabına geceleri,
Gündüzleri baba hayrına.

Bu düzen böyle mi gidecek?
Pireler filleri yutacak;
Yedi nüfuslu haneye
Üç buçuk tayın yetecek?

Karışık bir iş vesselâm.
Deli dolu yazar kalem.
Yazdığı da ne? Bir sürü
İpe sapa gelmez kelâm.

(*Varlık*, 1.7.1946)

*[Dinleyicilerden biri:
Çok güzel... fevkâlâde...]*

Sonra "Illusion".

ILLUSION

Eski Bir sevdadan kurtulmuşum;
Artık bütün kadınlar güzel;*
Gömleğim yeni,
Yıkanmışım,
Tıraş olmuşum;
Sulh olmuş.
Bahar gelmiş.
Güneş açmış.
Sokağa çıkmışım, insanlar rahat;
Ben de rahatım.

Mart 1940

(Ses, 1.4.1940)

* Kayıtta atlama olduğu için "kadınlar güzel" işitilemiyor.

Sonra “Tahattur” diye bir şiir.

TAHATTUR

[Alnımdaki bıçak yarası
Senin yüzünden;]*
Tabakam senin yadigârın;
"İki elin kanda olsa gel" diyor
Telgrafın;
Nasıl unuturum seni ben,
Vesikalı yârim?

Temmuz 1940

(Küllük, 1.9.1940)

* İlk iki dize ya kayıta kaybolmuş ya da şiire sonradan Orhan Veli eklemiştir.

“Söz” gelir.

SÖZ

Aynada başka güzelsin,
Yatakta başka;
Aldırma söz olur diye;
Tak takıştır,
Sür sürüştür;
İnadına gel,
Piyasa vakti,
Mahallebiciye.

Söz olurmuş,
Olsun;
Dostum değil misin?

Şubat 1941

(*Garip I*, 1941)

“Sere Serpe” diye bir şiir.

SERE SERPE

Uzanıp yatıvermiş, sere serpe;
Entarisi sıyrılmış, hafiften;
Kolunu kaldırmış, koltuğu görünüyor;
Bir eliyle de göğsünü tutmuş.
İçinde kötülüğü yok, biliyorum;
Yok, benim de yok ama...
Olmaz ki!
Böyle de yatılmaz ki!

(Varlık, 1.9.1946)

GALATA KÖPRÜSÜ

Dikilir Köprü üzerine,
Keyifle seyrederim hepinizi.
Kiminiz kürek çeker, sıya sıya;
Kiminiz midye çıkarır dubalardan;
Kiminiz dümen tutar mavnalarda;
Kiminiz çımacıdır halat başında;
Kiminiz kuştur, uçar, şairâne;
Kiminiz balıktır, pırıl pırıl;
Kiminiz vapur, kiminiz şamandıra;
Kiminiz bulut, havalarda;
Kiminiz çatanadır, kırdığı gibi bacayı,
Şıp diye geçer Köprü'nün altından;

>

Kiminiz düdüktür, öter;
Kiminiz dumandır, tüter;
Ama hepiniz, hepiniz...
Hepiniz geçim derdinde.
Bir ben miyim keyif ehli, içinizde?
Bakmayın, gün olur, ben de
Bir şiir söylerim belki sizlere dair;
Elime üç beş kuruş geçer;
Karnım doyar benim de.

(Varlık, 1.5.1947)

Sonra “Hürriyete Doğru” diye bir şiir.

HÜRRİYETE DOĞRU

Gün doğmadan,
Deniz daha bembeyazken çıkacaksın yola.
Kürekleri tutmanın şehveti avuçlarında,
İçinde bir iş görmenin saadeti,
Gideceksin;
Gideceksin ırıpların çalkantısında.
Balıklar çıkacak yoluna, karşıcı;
Sevineceksin.
Ağları silkeledikçe
Deniz gelecek eline pul pul;
Ruhları sustuğu vakit martıların,
[Kayalıklardaki mezarlarında.]*

* Bantta atlama var ya da Orhan Veli bu dizeyi sonradan eklemiş.

Birden,
Bir kıyamettir kopacak ufuklarda.
Deniz kızları mı dersin, kuşlar mı dersin;
Bayramlar seyranlar mı dersin, şenlikler cümbüşler mi?
Gelin alayları, teller, duvaklar, donanmalar mı?
Heeeeey!
Ne duruyorsun be, at kendini denize;
Geride bekliyenin varmış, aldırma;
Görmüyor musun, her yanda hürriyet;
Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol;
Git gidebildiğin yere.

(Aile, Ekim 1947)

Sonra “Karşı”.

KARŞI

Gerin, bedenim, gerin;
Doğan güne karşı.
Duyur duyurabilirsen,
Elinin, kolunun gücünü,
Ele güne karşı.

Bak! dünya renkler içinde!
Bu güzel dünya içinde
Sevin sevinebilirsen,
İnsanlığın haline karşı.

>

Durmadan işliyen saatlerde
Dişli dişliye karşı;
Dişlilerin arasında,
Güçsüz güçlüye karşı.
Herkes bir şeye karşı.
Küçük hanım, yatağında, uykuda,
Rüyalarına karşı.

Gerin, bedenim, gerin,
Doğan güne karşı.

(*Aile*, Ekim 1949)

Güzel, “Kuyruklu Şiir”.

KUYRUKLU ŞİİR

Uyuşamayız, yollarımız ayrı;
Sen ciğercinin kedisi, ben sokak kedisi;
Senin yiyeceğin, kalaylı kapta;
Benimki aslan ağzında;
Sen aşk rüyası görürsün, ben kemik.

Ama seninki de kolay değil, kardeşim;
Kolay değil hani,
Böyle kuyruk sallamak Tanrının günü.

(Yaprak, 15.12.1949)

*Şimdi ciğercinin kedisinden sokak
kedisine cevap.*

CEVAP

– Ciğercinin kedisinden sokak kedisine –

Açlıktan bahsediyorsun;
Demek ki sen komünistsin.
Demek bütün binaları yakan sensin.
İstanbul'dakileri sen,
Ankara'dakileri sen...
Sen ne domuzsun, sen!

(Yaprak, 15.1.1950)

KİTÂBE-İ SENG-İ MEZAR

I

Hiçbir* şeyden çekmedi dünyada
Nasırdan çektiği kadar;
Hattâ çirkin yaratıldığından bile
O kadar müteessir değildi;
Kundurası** vurmadiğı zamanlarda
Anmazdı ama Allahın adını,
Günahkâr da sayılmazdı.
Yazık oldu *Süleyman Efendi*'ye

Ankara, Nisan 1938

(*İnsan*, 1.10.1938)

* İlk sözcük kayıta anlaşılmıyor.

** Ayakkabısı.

Orhan Veli'nin Karagöz oynatması

[Önce, Karagöz'ün başında daima söylenen bir
semainin kayıтта sadece son kelimesi işitiliyor. Sonra
Hacivat perde gazelini okuyor:]

Şema-i şâdî yanınca cilve-zâdır perdemiz
 Pertev-i feyz ü safâla rûşenâdır perdemiz
 Her dakîka câlib-i hayret menâzır arz eder
 Bir temâşâ-hâne-i ibret-nümâdır perdemiz

Perdemizden* pertev-i feyz-i hakîkat âşkâr

(...)**

Cilvegâh-ı şâhid-i zevk u safâdır perdemiz***

* Şiirin aslında: "Şem'amızdan".

** Burada Orhan Veli'nin kısa tuttuğu gazelin eksik kısmı şöyledir:
 "Hiyesâz-i dide-i ehl-i dehâdır perdemiz / Çeşm-i dikkat perdemizde zill-i
 ma'nâ seyr eder / Böyle bir mir'ât-ı ulviyyet-fezâdır perdemiz // Dîdeler
 rûşen gönüller zevk-yâb olsun bu şeb / İnbisât-efzâ-yi bezm-i âşinâdır per-
 demiz / Gelse ol çeşm-i siyâhım handeler peydâ olur"

*** Ölçek: Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Sevinç mumu yanınca perdemiz görünme yeridir, perdemiz (ilahî) mutluluk
 ve gönül hoşluğunun ışığıyla aydınlıktır. — Her dakika şaşırtıcı manzaralar
 gösterir, ibret verici bir seyir yeridir perdemiz. — Mumumuzdan (ilahî) haki-
 katin feyzinin ışığı görünür, perdemiz dehâ sahiplerinin gözünü kamaştırır.
 — Dikkatli göz, perdemizde (ilahî) anlamın gölgesini seyredir, perdemiz
 böyle yüceltici bir aynadır. — Bu gece gözler aydın olsun, gönüller zevk
 alsın; perdemiz tanıdıklar topluluğunun iç açıcısıdır. — O kara gözlüm
 [1. Kara gözlü sevgilim; 2. Karagöz'üm] gelse gülmeler başlar, perdemiz
 zevk ve safâ güzelinin görüldüğü yerdir. Bkz: Cevdet Kudret, Karagöz,
 2004, Yapı Kredi Yayınları.

HACİVAT:

“Nâdanlar eder sohbet-i nâdanla telezzüz

Dîvanelerin hem-demi dîvâne gerektir”

beyt-i güzîninin müddeasınca işbu meydân-ı
meserrette sözün ibtidar eylemeden evvel ben
bendeniz ben hakipâyî eli yüzü yummuş, etvarı
düzgün hoşsohbet, musahibeti tatlı...

KARAGÖZ: Defol ordan suratlı.

HACİVAT: Bir yâr-ı vefadâr-ı cefakâr-ı sefakâr olsa.
Efendim sahne-i meydana teşrif buyursa, o söylese
ben dinlesem, ben söylesem o dinlese... Yaaar
medet yaaaaar

KARAGÖZ: Bekle geliyorum hıyar oğlu hıyaaaaaaaaar.

HACİVAT: Yar bana bir eğlence medeeet.

KARAGÖZ: Ulan Hacivat aşağı gelirsem kafanı
patlatırım kerata...

HACİVAT: Yaaaaar!

KARAGÖZ: Hacivat geliyorum.

HACİVAT: Yaaaaaaar!

(Kavga, vuruşma, anlaşılmaz sözler:)

HACİVAT: Ay ay ay... Vurma? öldüm.... (Anlaşılamadı)

KARAGÖZ: Offf, ay, öldüm bayıldım da çürük
muşmula gibi yerlere yayıldım. Amanin, dı dı dı dı
dı dı. Kâre kâre çeşmim, kelle kulak kafatası kerata...
Ulan benimle ne alıp veremediğin vardı a musibet?
Sen karşıma çıkarsın sen Hacivat!

HACİVAT: Ayol Karagözüm, vakt-i şerifin hayırlar olsun.

KARAGÖZ: Sinsileni sansarlar boşsun, kerata.

HACİVAT: Aman Karagözüm, bana vurmanın esbab-ı mucibesi?

KARAGÖZ: Bizim telli hocanın ne esvabı var ne cübbesi, kerata.

HACİVAT: Aman Karagözüm bana vurmağa hakkın yok.

KARAGÖZ: Al da şu yumruğu burnuna sok.

ORHAN VELİ: İşte nihayet barışıyorlar.
Barıştıktan sonra da para kazanmaya
kalkıyorlar. Parayı nasıl kazanacaklar?
"Şarkıcılık edelim" diyor Hacivat. "Kapı
kapı dolaşıp şarkı söyler para toplarız." Eh!
Karagöz'ün de aklı yatıyor bu işe. Çıkıyorlar.
Birinci kapıyı çalıyorlar.

KARAGÖZ: Tak tak, tak tak tak!

ZENNE: HUUU, kiiim o?

KARAGÖZ: Ben o.... Beee o!

ZENNE: Aaaa? Siz kimsiniz ayol?

KARAGÖZ: Hanım? Ben Karagözüm.

ZENNE: Ayol yani necisiniz?

KARAGÖZ: Necis sensin? Ağzını topla.

ZENNE: Yani ne iş yaparsınız?

KARAGÖZ: Efendim, kapı kapı dolaşır, şarkı söyler, para toplarız.

ZENNE: Haaaaa, dilenci desene, aşağı kapıya.

KARAGÖZ: Hacivat, aşağı kapıya, diyor.

HACİVAT: Eee canım öyle söylenir mi? Efendim, yeni şarkılarımız, gazellerimiz, kantolarımız var, desene.

KARAGÖZ: Haaa... Sahi be Hacivat. Hu hanım?

ZENNE: Hu?

KARAGÖZ: Efendim, yeni şarkılarımız, gazellerimiz, kantolarımız var.

ZENNE: Haaaa, şarkıcısınız desene. İyi sizde şey var mı efendim? "Açtım yüzünü tal'at-ı didârına baktım" var mı efendim?

KARAGÖZ: Hacivat, bu kadın kimyager.

HACİVAT: Neden?

* Güftesi Mehmet Sâdi Bey'e, bestesi Civan Ağa'ya ait (bazı kaynaklarda Tatyos Efendi'ye ait görünüyor) curcuna usulünde hüzzam şarkı: "Açtım yüzünü tal'at-ı didârına [dildârına] baktım / Elceğizimle kendimi âteşlere yakttım / Gönüm bilerek âteş-i [düzeh-i] hicrana bıraktım / Elceğizimle kendimi âteşlere yakttım"

KARAGÖZ: Baksana yahu. Açtım donunu, Tal'atın idrarına baktım, diyor?

HACİVAT: Canım, öyle söylemiyor, "Açtım yüzünü tal'at-ı didârına baktım" var mı efendim, diyor. Yok desene.

KARAGÖZ: Haaa sahi ya... Yok hanım, yok.

ZENNE: Peki, sizde şey var mı efendim? Bak hele "çeşmine hurşid-i münevver dediler" var mı efendim?

KARAGÖZ: Kaçalım Hacivat.

HACİVAT: Neden?

KARAGÖZ: Baksana yahu. Çeşmenin önünde Hurşit'e lüverver* vermişler.

* Daha sonra *Hababam Sınıfı Uyanıyor* filminde de farklı biçimi kullanılan ünlü laedri dize: Filmde Zühtü Hoca, derste "Vech-i hurşidinize münevver demişler" deyince öğrencisi İnek Şaban'la aralarında şöyle bir konuşma geçer: "Aman kaçalım hocam", "Niye", "Eee, Bekçi Hurşit'in eline lüverver vermişler, yakalarsa sizi de vurur, bizi de vurur."

ORHAN VELİ: Ben hafif hafif söylüyorum ama

(Gülüşmeler. Devamı anlaşılamadı.)

Pek fena olmadı değil mi?

KANIK, ORHAN VELİ (İstanbul, 13 Nisan 1914 - İstanbul, 14 Kasım 1950) Şair.

Varlık'ta yayımlanan ilk şiirlerinde Mehmet Ali Sel, bazı çevirilerinde Adil Hanlı imzasını kullandı. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası şeflerinden Bando Heyeti Başkanı Mehmet Veli Kanık'ın oğlu. Yazar Adnan Veli Kanık kardeşidir. Çocukluğu Beykoz, Beşiktaş ve Cihangir semtlerinde geçti. Galatasaray Lisesi'nde yatılı olarak başladığı ilkokulu babasının Ankara'ya atanması üzerine Ankara Gazi İlkokulu'nda, ortaöğrenimini yine yatılı olarak Ankara Erkek Lisesi'nde tamamladı (1928-32). Lise yıllarında hocaları Ahmet Hamdi Tanpınar, Rıfkı Melûl Meriç, Halil Vedat Fıratlı ve Yahya Saim Sinanoğlu'nun ilgisini gördü. Bir süre İÜEF Felsefe Bölümü'ne devam etti (1932-36). Ankara PTT Genel Müdürlüğü Telgraf İşleri Reisliği Milletlerarası Nizamlar Bürosu'nda memur olarak çalıştı (1936-42). Askerlik görevini Gelibolu'da yedek subay olarak tamamladıktan sonra MEB Tercüme Bürosu'nda çalışmaya başladı (1945-47); ancak daha sonra, "kurumda anti-demokratik bir hava esmeye başladığı"nı söyleyerek bu görevinden istifa etti. 1 Ocak 1949 tarihinden itibaren 15 günde bir yayımlanan iki sayfalık (tek yaprak) *Yaprak* dergisini çıkarmaya başladı. 15 Haziran 1950'ye kadar 27 sayı yayımlanan bu dergiyi parasal güçlükler nedeniyle yayımlayamaz olunca Ankara'dan ayrılarak İstanbul'a döndü (*Son Yaprak* adlı özel bir sayı arkadaşları tarafından ölümü üzerine yayımlandı). Aynı yılın kasım ayında, bir haftalığına gittiği Ankara'da bir gece, belediyenin kablo döşetmek için açtığı bir çukura düşerek başından yaralandı. İstanbul'a döndükten sonra bir arkadaşının evinde otururken birdenbire fenalaştı ve kaldırıldığı Cerrahpaşa Hastanesi'nde 14 Kasım Salı günü beyin kanamasından öldü. Rumelihisarı'ndaki Aşçıyan Mezarlığı'na gömüldü.

İlk yazılarını lise yıllarında çıkardığı *Sesimiz* adlı okul dergisinde yayımladı. Nahit Sırrı Örik'in teşvikiyle *Varlık* dergisine gönderdiği ilk şiirleri ("Oaristys", "Ebabel", "Düşüncelerimin Başucunda", "Eldorado") 1 Aralık 1936 tarihinde şu notla basılmıştır: "Varlık'ın şiir kad-

rosu yeni ve genç imzalarla zenginleşmektedir. Aşağıda dört şiirini okuyacağınız Orhan Veli, şimdiye kadar yazılarını hiç neşretmemiş olmasına rağmen olgun bir sanat sahibidir. Gelecek sayılarımız onun ve arkadaşları Oktay Rifat, Melih Cevdet, Mehmet Ali Sel'in şiirimize getirdikleri yeni havayı daha iyi belirtecektir." ("Mehmet Ali Sel" Orhan Veli'nin ilk şiirlerinde kullandığı imzadır.) Daha sonraki şiir ve yazılarını *İnsan, Ses, Gençlik, Küllük, İnkılâpçı Gençlik* dergilerinde yayımladı. 1947'den sonra çeviriye ağırlık verdi; M. A. Aybar'ın çıkardığı *Hür ve Zincirli Hürriyet* adlı gazetelerde eleştiriler, *Ulus*'ta "Yolcu Notları" başlıklı yazılar yayımladı.

1936-37 arasında yayımladığı şiirlerinde, Fransız sembolist şairlerin (Baudelaire, Verlaine, Rimbaud) ve bu şairlerin etkisinde yazan A. Haşim, A. H. Tanpınar, A. M. Dıranas ve C. S. Tarancı etkisi görülen Orhan Veli, şairliğinin ilk yıllarında, hece ölçüsüne dayanan, kafiye ve redife özen gösteren şiirler yazdı. Bu şiirlerinde geçmiş özeleştirel, çocukluk anıları, doğa sevgisi, umutsuzluk ve yalnızlık gibi temaları hüznü bir lirizm ve acı bir dille işledi. Eski biçimde yazılmış olduğu için sağlığında yayımlanan hiçbir kitabına almadığı bu şiirleri yayımladığı tarihten yaklaşık bir yıl gibi kısa bir zaman sonra, "yeni biçimli" ilk şiiri "Ağaç"ı (Oktay Rifat'la birlikte) yayımladı. Fransız sembolistlerinin etkisinden çabucak kurtularak bir sonraki kuşağın modern ve gerçeküstücü (A. Breton, P. Eluard, P. Soupault, J. Supervielle) şairlerin etkisinde, şiirde vezin, kafiye ve söz sanatlarını bırakarak serbest şiire yöneldi.

1941'de liseden arkadaşları Oktay Rifat ve Melih Cevdet ile birlikte, ortaklaşa çıkardıkları *Garip* adlı şiir kitabına A. Breton tarafından 1924'te kaleme alınmış olan "Gerçeküstüçülük Bildirgesi"nden (*Manifeste du Surrealisme*) esinlenerek yazdığı imzasız bir önsözle Türk şiirindeki yenileşme hareketini başlattı. "Şiir Hakkında Düşünceler" başlıklı bu önsöz, aslında 1939-40 yıllarında *Varlık*'ta yayımladığı "Şiire Dair" başlıklı yazılarını içeriyordu. "Bu kitap sizi alışılmış şeylerden şüpheye davet edecektir" ibaresiyle başlayan kitabın önsözünde ad belirtmeden hem Nâzım Hikmet'in toplumcu şiirine hem de simgeci ve geleneksel hece şiirine karşı çıkan Orhan Veli, şiirin "insanın

beş duyusuna değil, kafasına hitap eden bir söz sanatı" olduğunu, ölçü ve uyağın şiiri yozlaştırdığını, bunun için şairaneliğe sırt çevrilererek yeni araçlar ve yeni yollarla çoğunluğa seslenmek gerektiğini vurguluyordu. Konuşma diline yaslanan bu yeni şiir sokaktaki adamın yaşamına eğilmeli, sözcük hiyerarşisine ve parıltılı sözcüklerin egemenliğine son vermeliydi.

Garip'in önsözünde ileri sürülen bu düşünceler ve kitapta yer alan Orhan Veli, Oktay Rifat ve Melih Cevdet Anday'ın dönemin şiir anlayışına taban tabana zıt ve "garip" şiirleri, özellikle eski kalıplara bağlı kalarak yazan şairler, eski şiiri savunan yazarlar ve tutucu kesimler tarafından tepkiyle karşılandı; Garip akımı anlayışı çerçevesinde yazan şairler ve onları savunan diğerleri alay konusu oldular. Örneğin, Y. Z. Ortaç 28 Mart 1940 tarihli *Akbaba* dergisinde "Vezin gitti, kafiye gitti, mana gitti. Türk şiirinin berceste mısraı diye 'Yazık oldu Süleyman Efendiye' rezaletini alkışladılar. Sanatın darülacezesiyle tımarhanesi el ele verdi, birkaç mecmuanın sahifesinde saltanat kurdular. Ey Türk gençliği! Sizi bu hayasızlığın suratına tükürmeye davet ediyorum" sözlerini içeren kışkırtıcı bir yazı yazdı. Ayrıca dönemin toplumcu gerçekçi anlayışı savunan yazarları da Garip hareketine uzak durmayı yeğlediler. *Garip* yayımlanmadan bir yıl önce Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri Reşat Fuat Baraner, *Yeni Edebiyat* dergisinde Ali Rıza takma adıyla yazdığı bir yazıda O. Veli, O. Rifat ve M. Cevdet'i "Bobstilller" olarak niteledi (daha sonra Attilâ İlhan da Garipçileri aynı şekilde niteleyecektir). Ancak şiirdeki bu yenileşme hareketini baştan beri çok büyük bir ilgiyle izleyen Nurullah Ataç'ın koşulsuz desteği geldikten sonra Garip akımı Türk şiirini kökten sarısan, etkileyen, giderek de belirleyen bir devrim niteliğine dönüştü.

Orhan Veli'nin Garip şiiri hareketinin tipik örneğini oluşturan "Kitabe-i Seng-i Mezar I" adlı şiiri ("Hiçbir şeyden çekmedi dünyada / Nasırdan çektiği kadar; / Hattâ çirkin yaratıldığından bile / O kadar müteessir değildi; / Kundurası vurmadığı zamanlarda / Anmazdı ama Allahın adını, / Günahkâr da sayılmazdı. / Yazık oldu Süleyman Efendi'ye") sokakta, berber dükkânı ve kahvehane gibi mekânlarda dilden dile dolaşan bir şiir oldu. Orhan Veli başlıca

özelliliği hemen hemen her türlü süsten arınmış bir yalınlık, içtenlik, duygulara olduğu kadar düşünce ve akla da seslenmek olan bu şiirlerinde, “güzel söyleyiş”ten kaçınarak “anlam”ı yöneldi. Beğenisi eski şiirin kurallarıyla belirlenen, kalıplaşmış, kısıtlı bir çevreye hitap etmektense yığınlara seslenmeyi seçti. Bu seçiminin doğal sonucu olarak, o zamana dek şiire giremeyen birçok sözcük ve günlük yaşayıştan sayısız tip, Orhan Veli şiirinde kendine yer buldu.

Türk şiirindeki Garip akımı ya da “Birinci Yeni”nin en gönülden destekçisi N. Ataç, Orhan Veli’nin, şiirden “belâgat”i kovmasının öneminden söz ederken, Orhan Veli şiirini bir “mucize” olarak niteler: “Şiiri manası, hayalleri, düşünceleri, duyguları için sevenlere, gün oluyor imreniyorum. Onlar biliyor şiirde ne aradıklarını, ben bilmiyorum. Yalnız ben değil, yeni şiirden hoşlanan hiçbirimiz bilemiyoruz. Neden Orhan Veli’nin şiiri iyi de Orhan Veli gibi yazmaya özenenlerin, onun işlediği konuları işlemeye kalkanların yazdıkları şiirler iyi değil, bu sırrı hangimiz çözebiliyoruz? Orhan Veli ‘Kâzım’ın türküsünü söylerler / Efkârlarınım’ diyor, hayran oluyorum. Oysaki bu ‘efkârlanmak’ sözünü başka nerede görsem, beylik bir lakırdı, basmakalıp bir lakırdı diye bir tiksinti geliyor içime. Doğrusu, ondokuzuncu yüzyıl sonuna doğru büyük bir devrim oldu şiirde. Verlaine’in, ‘Tut belâgati de sıkıver ümüğünü!’ sözü eski şiiri, şu kuralları olan, öğretilen, öğrenilen şiiri öldürüverdi. O günden beri şiiri yitirdik, ne olduğunu sezdiğimiz için, bulduğumuz için yitirdik. Anladık ki şiir bir mucizedir; karşılaştıkça hayran olduğumuz, ama ne olduğunu bir türlü söyleyemediğimiz bir mucize. Onların beğendikleri, sevdikleri hep belâgat, yalnız belâgat. Yeni anlayış sıkı o belâgatin ümüğünü!.. Orhan Veli’nin yolundan gitmek, onun konularını işlemek, onun gibi ‘efkârlanmak’ demek de belâgat. Mucize taklit edilir mi?” Turgut Uyar ise Orhan Veli’nin çıkışını şöyle değerlendirir: “Orhan Veli’nin ilk ve en önemli özelliği, bilindiği gibi, şiirde ‘şairanelik’e karşı açtığı savaştır. ‘Gülü ve bülbülü’ sürüp çıkarmıştır şiirden. O, bu sürüp çıkarma işini, büyük bir bilinçle ve gerekçeyle yapıyordu: yeni bir insan getiriyordu Türk şiirine. Kendi deyişi ile, şiire uzak düşmüş bir insanın şiirini yapıyordu. Küçük insandı bu: büyük kentlerde çalışan, ezi-

lip horlanan, kıt kanaat geçinen, dünyası ve zevkleri küçük insan. Bir çeşit tevekküle varan dünyayı ve düzeni kabullenmişliği, gündelik küçük alışkanlıklarından vazgeçmezliği, ezilmişliğin verdiği hoşgörü ile sevimli bir 'tip' haline gelen küçük insan..."

Garip'in, Oktay Rifat ve Melih Cevdet'in şiirlerinden ayrı, yalnızca kendi şiirlerinin yer aldığı ikinci baskısına yazdığı önsözde Orhan Veli, gerek "*Garip*"le başlattıkları yenileşme hareketinin değerlendirilmesine yönelik saptamalarında, gerekse genel olarak şiir ve kendi şiiri hakkındaki yaklaşımlarında, işi ve çabasını evrensel boyutta kavrayışının örneğini verir: "Şiirdeki garip mefhumu üzerine bugün bir yazı yazmağa kalksam herhalde aynı şeyleri yazmam. Ama, bundan dolayı kim beni haksız bulabilir? Onları beş sene evvel yazmıştım. Beş sene sonra da aynı şeyleri söyleyecek olduktan sonra ne diye yaşadım? O günden ölsem olmaz mıydı? (...) Yazdıkça farkediyorum; *Garip*'in müdafaasına kalkışmış gibi bir hâlim var. *Garip*'i kimseye karşı değil, kendime karşı müdafaa etmek isterim. Bunun, etrafımı hiçe sayışımdan geldiğini de sanmayın. *Garip*'i başkalarından evvel kendime karşı müdafaa etmek istemişim, ondaki kusurları, başkalarından çok, kendim bildiğim içindir. (...) Bu bahsi derinleştirmek istedim. Ama söyleyeceğim sözlerin âlimâne olmasından korkuyorum. Şiir hakkında âlimâne olmadan da söylenebilecek sözler var. Fakat *Garip*'i yazdığım zaman, daha ziyade, garipliğin nereden geldiğini düşünmüş, şiirin kıymetleri üzerinde o kadar durmamıştım. Gerçi o kıymetleri, o vakitler, pek de bilmiyordum ya. Ama bugün öyle değil. Şiir üzerine hem tecrübem fazla, hem bilgim."

Genel olarak *Garip*'i sürdüren ikinci şiir kitabı *Vazgeçemediğim* ile Orhan Veli, A. Bezirci'ye göre, "Yalnızca kavgayı değil, kendi şiirini de düşünür. (...) Katı ilkelerden ucun ucun sıyrılmaya, yıkıcılıktan yapıcılığa geçmeye, kendi şiirini estetik yönden daha da geliştirmeye çalışır." Yer yer uyağa başvurur, halk şiirinden yararlanır. Halk şiirini günün beğenisine uydurma yolunda yapılmış bir deneme olarak nitelenen *Destan Gibi*'den sonra *Yenisî*'de *Garip*'e bağlanabilecek şiirlerin yanı sıra yeni temalara yöneldiği, daha toplumsallaştığı görüldü.

Yarı siyasi yarı edebi bir kavga dergisi olan *Yaprak*'ı yayımladığı dönemde ise şiirlerinde, S. Hilav'ın değerlendirmesiyle, "duygusal bir halkçılık" eğilimi görülmeye başlar. 1945'ten sonraki bu dönemde S. Eyüboğlu'nun halkçı sanat anlayışına yaklaştı; yalın bir halk diliyle tekerleme izlenimi veren bu şiirlerinde şaşırtıcılıktan uzak duygular, yaşama sevinci, sokaktaki insanın sorunları gibi konulara eğildi. İnce yergi ve taşlama öğelerinin ağır bastığı bu şiirlerde ("Altındağ", "Sucunun Türküsü", "Sizin İçin", "Galata Köprüsü", "Karşı", "Pireli Şiir", "Delikli Şiir") geleneksel halk şiirinin olanaklarından yararlandı. Bu dönem şiirlerinden bir bölümünü 1949'da yayımladığı son kitabı *Karşı*'da topladı.

Orhan Veli, Türk edebiyatında çıkış açmış bir şair olarak kendisinden sonra gelen şairleri etkilemeye devam etmiştir. A. Bezirci onun Türk şiirindeki yerini "... yeni şiirin kurulmasında Orhan Veli'nin büyük payı vardır. Gerçi bu payın sınırları bir yere değin şiirimizin yararına olmuştur, ama bir yerden sonra da Orhan Veli şiirinin zararına olmuştur. Çünkü kuruculuk hareketi ve apansız gelen ölüm, onun kendi şiirini kurma zamanını daraltmıştır. Neyse ki, Orhan Veli bu kısa zamanı dahi çok iyi kullanmasını bilmiştir. Yıkıcılık şiirlerinin ardı sıra kuruculuk şiirleri de vermiştir. Bunlar Orhan Veli'nin Ahmet Hâşim, Yahya Kemal, Nâzım Hikmet, Cahit Sıtkı, Ahmet Muhip gibi seçkin şairler arasında yer almasını sağlayacak yeterliktedir" biçiminde değerlendirir. Şiirlerinden yapılan seçmeler İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça ve Yunanca gibi çeşitli dillere çevrilerek basıldı.

Yapıtları: *Şiir: Garip* (şiir hakkında düşünceler; Melih Cevdet, Oktay Rifat ve Orhan Veli'den seçilmiş şiirler), İst.: Resimli Ay Matb. 1941 (yalnız Orhan Veli'nin şiirlerinden oluşan genişletilmiş 2. bas., 1946); *Vazgeçemediğim*, İst.: Marmara Kitabevi, 1945; *Destan Gibi*, İst., 1946 (yb *Destan Gibi* [Yol Türküleri], B. R. Eyüboğlu'nun resimleriyle İst.: Sebat B., 1969); *Yenisi*, İst.: İnkılâp Kitabevi, 1947; *Karşı*, Ank.: Güney Matb. 1949; *Bütün Şiirleri*, İst.: Varlık, 1951; *Seçme Şiirler* (der. M. Fuat), İst.: Adam, 1997.

Düzyazı: *Nesir Yazıları* (makale ve öyküleri), İst.: Varlık, 1953 (yb *Denize Doğru* adıyla İst.: Varlık, 1969); *Edebiyat Dünyamız* (der. A. Bezirci), Ank.: Bilgi, 1975 (yb *Bütün Yazıları I / Sanat ve Edebiyat Dünyamız*, İst.: Can, 1982); *Bütün Yazıları II / Bindüğümüz Dal*, (der. A. Bezirci) İst.: Can, 1982.

Çocuk Kitabı: *Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (72 manzum fıkra), İst.: Doğan Kardeş, 1949.

Derleme: *Fransız Şiiri Antolojisi*, İst.: Varlık, 1947.

Çeviri: *Bir Kapı ya Açık Durmalı ya Kapalı* (A. de Musset; O. Rifat ile), Ank.: MEB, 1943; *Scapin'in Dolapları* (Molière), Ank.: MEB, 1944; *Sicilyalı yahut Resimli Muhabbet* (Molière), Ank.: MEB, 1944; *Tartuffe* (Molière), Ank.: MEB, 1944; *Versailles Tulûatı* (Molière), Ank.: MEB, 1944; *Barberine* (A. de Musset), Ank.: MEB, 1944; *Üç Hikâye* (N. V. Gogol; E. Güney ile), Ank.: MEB, 1945; *Turcaret* (A. R. Lesage), Ank.: MEB, 1946; *La Fontaine'in Masalları* (2 c., 49 fabl), İst.: Doğan Kardeş, 1948; *Hamlet ve Venedikli Tüccar* (Shakespeare; Ş. Erdeniz ile), İst.: Doğan Kardeş, 1949; *Batıdan Şiirler* (O. Rifat ve M. Cevdet ile), İst.: Yeditepe, 1953; *Antigone* (J. Anouilh), Ank.: MEB, 1955; *Saygılı Yosma* (J. P. Sartre), İst.: Ataç, 1961; *Bütün Çeviri Şiirleri* (der. A. Bezirci), İst.: Can, 1982; *El Kapısında* (İ. S. Turgenyev), İst.: YKY, 1994 (çevriyazı ve notlar, M. S. Koz).

Kaynaklar: Y. Köksal (haz.), *Orhan Veli*, İst., 1952; A. V. Kanık, *Orhan Veli İçin* (ölümünün ardından yazılanlar), İst., 1953; Necatigil, *İsimler*, 208; Acaroğlu, 146-147; *Papiriüs*, Orhan Veli Özel Sayısı S. 8 (Ocak 1967); M. Uyguner, *Orhan Veli Kanık*, İst., 1967; ay, *Orhan Veli'nin Dil ve Şiir Üzerine Düşünceleri*, Ank., 1967; A. Bezirci, *Orhan Veli Kanık*, İst., 1967; ay, *Orhan Veli ve Seçme Şiirleri*, İst., 1976; Turgut Uyar, *Bir Şiirden*, İst., 1983, s. 94-95; H. Sazyek, *Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Garip Hareketi*, Ank., 1996; Kurdakul, *Sözlük*, 347-348; Karaalioğlu, 298-299; M. Kutlu, "Kanık, Orhan Veli", *TDEA*, V, 143-144; Ş. Kurdakul, *Çağdaş Türk Edebiyatı III*, Ank., 1992, 188-196; E. Canberk, "Kanık, Orhan Veli", *DBİA*, IV, 413-414; M. Ş. Özsoy, *Kanık'sadığım Orhan Veli*, İst.: 2001.

Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi, YKY